סימן מו

שלום וישע רב לכבוד ידידי הרב הגאון המפורסם
הנעלה וכו' מו"ה דוד דייטש נ"י אבד"ק יארמוט
יע"א:

קבלתי מכתבו ויישר כחו שמזהיר מלהכשל ח"ו באיסור אולם ידע נא מעלת כ"ת שלא הייתי מתיר בשום אופן נגד השו"ע וכבר הגיעוני מכתבים בפלפול להתיר וגערתי במי שרוצה להקל נגד הרמ"א ז"ל[צט] ואך בפלפול הארכתי להשיב לא לדינא וכן אמרתי בפה מלא אפילו כל גדולי דורינו אין בכחם להתיר מה שהרמ"א ז"ל אסרו אפילו רק ממנהגא:

אך כבר כתבתי למעלת כ"ת שהי' בכאן אנשים חשובים ניכרים לבני עירנו מאד מאז ומקדם גם אתני הרב המופלג החסיד נ"י מכיר אותם בטוב וידועים לנו בבירור כי המה שוכנים כעת בארץ הקדושה איזה שנים והמה עדים שעל פי דין תורה נסמוך עליהם בדיני נפשות לא ממהדורי בארץ רק תלמידי חכמים חשובים והעידו שאותן התרנגולים אוכלים בארץ הקדושה אם כן אפילו [מאה עדים יכחישון] לא יגאו מהיתירם אשר כבר נתרו בפי כל ובפרט שאינו רק חומרא ומנהג לאסור מה שאינו במסורת ולכן ודאי בתרי ותרי שרי ולזה לא יכולתי לאסור על פי תורה הקדושה יהי' מה שיהי' ומביתי מרחיק אני אותם כאשר כבר כתבתי למעלת כ"ת אולם לאסור אותם לכולי עלמא אין באפשר על פי תורה הקדושה ואי"ה ארצה להתאמן ולהוודע זאת מתכמי ספרדים דירושלים וצפת תוב"ב:

ובפלפולו הנעים לא עיינתי עדיין כי אין הזמן מספיק וטרוד אני בדבר הצריך לדינא ובזה כבר הודעתיו שלולא העדאת עדים על שנאכל במסורה בירושלים תוב"ב לא הייתי מתירם נגד הרמ"א ז"ל ולכן הפלפול רק לתדודי ואני מוטרד כעת בתשובות הרבה נחוצים לדינא ואם ירצה אשלח לו מה שהשבתי לאחד מהשואלים בזה ועדיין לא נעתק לכן לא שלחתיו כעת ואם כ"ת ירצה לעיין בדבר אשלחנו לו והי' שלום כדברי ידידו דורש שלום תורתו:

סימן מז

להרב הגאון הנ"ל ב"ה ד' בשלח תרכ"ב:

מכתבו קבלתי ואת אשר שאל מחילה על דבר פלפולו בפשטי התורה לא ידעתי הלא זה חיינו לעסוק כל היום בגופי תורה והלכות ופלפול ולהשיב לשואלי דבר ואין אנו עוסקים בחכמת הקבלה מתורה הקדושה רק בשעה שבני אדם על מטתם ואנחנו מנדדים שינה אבל עיקר עסקינו בש"ס ופוסקים לא כאשר הוציאו איזה בני בליעל ממדינתכם שם שבמדינתינו אין לומדין פשטי התורה ח"ו והוא מחמת שבהפקירא ניחא להו וכאשר מוכיחין אותם בבואם למדינתינו למה המה בלא דעת בלא יראה ואומרים שכנגד זה המה בעלי תורה ובאמת אפילו ריח תורה אין בהם והבל פלפולם בשטותים והבלים כאשר שמעתי מהם ואינם יודעים מאומה רק בגסות רוחם הערימו לדבר עתק על יראי ה' ובפרט על חסידים לומר שאינם בעלי פלפול ועוסקי תורה והבל יפצה פיהם שעוסקים בתורה יומם ולילה בגופי ופשטי הלכות בש"ס ושולחן ערוך וספרי מוסר:

האמת שאין מנהג במדינות פולין לפלפל ולחדש חידושים זולת גדול הדור או גורבא מרבנן הראוי להיות גדול ויתר הלומדים עוסקים בתורה ש"ס ופוסקים להבין היטב ומייגעים על חי' מהרש"א ז"ל או מג"א להבין כראוי ולא עלתה על לבם לחדש כי יודעים ומכירים ערך עצמם שאין בכחם לחדש דבר אמת ונכון לא כן במדינות אחרות מפלפלים בהבלים וכל מי שיודע רק מימרא בש"ם תיכף אומר חידושים:

וגם ישיבות אין מצוי במדינתינו מכמה טעמים נכונים כאשר שמעתי ממו"ח ז"ל מלייפניק הטעם לזה אבל יושבים חבורות חבורות בבהמ"ד ועוסקים בתורה בגפ"ת כל זה ראיתי להודיע לכ"ת מחמת ששמעתי מבני בליעל מאונגרין שמוציאים דיבה על מדינות פולין שאין עוסקים בפשטי התורה ובפרט התסידים לכן באהבתי אליו הודעתיו שלא יאמין לשפתי שוא כי לחסידים חביבים פשטי התורה עד למאוד בפרט מי שזכהו ה' בחכמת האמת יודע מעלות פשטי התורה ושכל דברי הש"ס בנוי על סודות התורה כידוע ליודעי ח"ן:

ובגוף הדבר שכתב מעלת כ"ת דתרי ותרי על כל פנים מדרבנן אסור מי לא ידע זה אפילו בר בי רב דחד יומא ובספר תקפו כהן להש"ך [סי' נ"א] והגאון אורים ותומים [חו"מ סי' ל"ד ס"ק כ"ז] והקצה"ח [שם ס"ק ו'] והפרי חדש [יו"ד סי' כ"ט ס"ק א'] ופרי מגדים [בפתיחה להל' שחיטה שורש ד' ד"ה העולה] וגם אני בעניי פלפלתי הרבה בזה אך בדבר זה שלרוב הפוסקים ראשונים ואחרונים מותר בג' סימנים כידוע למעיין בסוגיא ורק חומרא בעלמא מחמיר המחבר וכמבואר זה בפרי חדש [יו"ד סי'] פ"ב [ס"ק ט'] והרמ"א [שם סעיף ג'] מחמיר עוד יותר אפילו בתרטוס רחב אבל בודאי שאינו רק חומרא בעלמא ורק אם יש עוד סניף להתיר מתירין דליכא רק חומרא בעלמא כמו שנוהגים בכל מקום שרמ"א ז"ל מחמיר כדעת אחד או שנים מהראשונים ז"ל כשיש עוד ספק מתירין ואין לך חמור ממליחה שאוסרת בס' והכי פסקינן

צט. עיין תשובה הקודמת.